

porščak in učitelj v Kotejah. Na bojišču si je nakopal zavratno bolezen, ki je uničila mlado, lepo in nadejno življenje tega vrliga koroškega slovenskega učitelja. Pokopali so ga v Perginah na Tirolskem. — S tovarišem Haninom so izgubili koroški naši bratje krepko oporo v kulturnem svojem prizadevanju, z njegovo smrtjo se je zredilo že itak pičlo število slovenskih učiteljev, ki širijo prosveto po slovenskem delu našega Korotana. — Tovariš Hanin je bil doma v Šmihelu pri Pliberku, kjer je imel tudi posestvo.

Bodi idealnemu slovenskemu učitelju, ki je umrl v službi domovine, ohranjen trajen spomin v naših vrstah!

CELOKUPNE IZGUBE VOJUJOČIH SE DRŽAV

znašajo po računu, ki ga je napravilo kopensko društvo za študij socialnih posledic svetovne vojne, v prvih dveh vojnih letih 4.631.500 mrtvih, 12.245.300 ranjenih in 3.373.700 invalidov.

SESTRA RIMA.

Minister Barsilai je govoril v Rimu množici ljudi ter je dejal, da Italija noče miru in ne odneha prej, preden ne dobi Trsta in vse obale Jadranskega morja. Trst je imenoval sestro Rima. — Vederemo!

SPORAZUM MED NARODI.

Avstrijska zveza za splošni sporazum med narodi. »Para pacem« imenovana, priobčuje v svojem glasilu odgovore, ki jih je dobila od raznih odličnih oseb na vprašanje: »Je li želiti in ali je času primerno, da že sedaj zavzamemo stališče proti stremljenju, ki bi mogla po sklepu miru skupno delo narodov otežiti ali popolnoma preprečiti?« Med drugimi odgovori beremo tudi odgovor vseučiliškega profesorja Slovenca dr. M. Murka v Gradcu, ki se glasi: »Na znanstvenem poprišču so bili prevzetnost in domišljavost, omalovaževanje ali preziranje — iz kateregakoli vzrokov — del večjih ali manjših narodov že sedaj zlo in bodo vbodoče še bolj. Vsekakor se je mogoče seznaniti z delom drugih narodov različnim potom, a pismeno in osebno občevanje bodo vedno najboljši pospeševalci in zato tudi medsebojna potreba. Samo oblike teh odnošajev se morejo do gotove stopnje izpremeniti, a njihova obnova bo deloma odvisna od takta. Kar se tiče kongresov, bo vbodoče prav in stvari jako koristno, da pride pri tem značaj monarhije kot zveze različnih narodov do primerne izraza. Na gospodarskem poprišču so narodi zavezani na medsebojno zamenjavo blaga, vendar bodo tu interesna nasprotja tudi vbodoče igrala veliko vlogo in provzročala negotovost v odnošajih. Jaz sem seveda tudi proti vsakemu hujškanju, pač pa bi pozdravil, ako bi se pripadniki monarhije in večji meri spoznali in uživali lepote in prednosti vseh svojih dežel, kar bi se jim moralo vsekakor tudi olajšati. Za svetovni položaj monarhije bo rešitev narodnih vprašanj in izkoriščanje — ne pa zavira moči vseh njenih narodov velikega pomena.«

VIŠJA KULTURA IN IZOBRAZBA PROTI NACIONALNEMU PRINCIPU.

V Neaplju se je vršil kongres južnoitalijanskih republikancev. Poslanec Colajanni je branil pridružitve republikancev k vojnim strankam. Sklenilo se je, da povsod, kjer se ne da uporabiti nacional-

principa, mora odločiti višja kultura in izobrazba. Tako bi se pomagalo do zmage italijanskemu minoritetnemu pravu ob Adriji in na Balkanu.

SPOZNANJE.

Čuli smo že več nemških glasov, ki svetujejo nemški javnosti in jo prepričujejo, da mora revidirati svoje stališče nasproti slovanskim narodom. Tako se godi v Nemčiji. To spoznanje pa prodira tudi v Avstrijo. V Pragi izhaja znanstvena revija »Deutsche Arbeit«, ki v zadnji številki prinaša kar tri sestavke o slovanskih problemih. Člankar dr. Spina misli napisati celo vrsto člankov, v sedanjem pa prvi Nemcem, da Slovanov, čeprav imajo z njimi 2000 km dolgo jezikovno mejo, ne poznajo, zato naj se začno učiti slovanskih jezikov; seveda se morajo odreči raznim predsodkom in temeljito in pravično preiskovati slovansko življenje. —

PRIJATELJI MIRU.

Pod tem naslovom objavlja angleški list »The Arbitrator« okrožnico, ki pravi na svojem koncu: »Iz osebnih in javnih ozirov želimo konec klanja. Ne moremo pa pritrditi koncu vojne, ki bi se mogel smatrati kot upravičbo nemške vlade na podlagi uspeha, kar bi utrdilo prestiž militarizma ter iznova naložilo vsem narodom breme oboroženja. Vemo, da ni mogoče uničiti velikega naroda, in stremljenje, to storiti, pada nazaj na one, ki to mislijo. Če govore naši ministri o uničenju pruskega militarizma, mislijo končati sistem, ki je prisilil vso Evropo, da se je oboroževala, in ki sili sedaj, da ubija milijone svojih sinov. Ta sistem je sedaj mogoče odpraviti, če je Nemčija pripravljena sprejeti, kar večina drugih narodov že dolgo želi: Rešitev meddržavnih sporov potom mirovnih razsodišč ali s pomočjo sodelovanja na posvetovalnih in ne s tajnimi grožnjami z mečem.«

DAVKI ALI POSOJILO?

Avstrija stoji pred razpisom novega vojnega posojila. Ob tej priliki predlaga »Prager Tagblatt«, naj se namesto posojila povzga po angleškem vzorcu za pet odstotkov davek od imetja, in sicer sorazmerno večja imetja bolj občutno kot manjša. Ravnotako naj plačajo oni moški, ki niso pod orožjem, pristojbino v večjem obsegu.

NOV OKROŽNI ŠOLSKI NADZORNIK V PEČI NA SRBSKEM.

S Cetinju v Črni gori nam poročajo, da je c. in kr. gener. vojaško guvernerstvo imenovalo enoletnega prostovoljca, bivšega nadučitelja v Batujah na Goriškem, tovariša Fr. Merljaka, za okrožnega šolskega nadzornika v Peči na Srbskem. Čestitamo in iskreno pozdravljamo vrliga tovariša!

Prekoračili smo tretji milijon!

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Nnevi darovanja: Vodstvo slovenske dekliške šole na Acquedottu v Trstu nabralo med učenkami 19 K 20 vin.; vodstvo slovenske mestne ljudske šole v Rojani nabralo med učenci in učenkami 20 K; pripravljalnica v Trstu 200 K; šolska pri-

zanesti v šolo. — In šla sva. Kmalu sem bil znan z najvplivnejšimi možmi v kraju. Led je bil prebit. Radosti in tihe zadovoljnosti se mi je topilo srce. —

Kmalu sem se uživil v šolsko življenje. Seveda mi kot novincu šlo težko tuintam; saj vemo, kaj smo se tozadevno vadili na učiteljsku. Zaupno sem se obrnil večkrat do ljubeznivega šefa, češ, naj mi svetuje to in ono. A on: »Bežite, Vi veste to bolje, ko jaz starec. Vi ste iz nove šole, ste se več učili, kakor jaz. Vi že veste. Le delajte, že pojde!« Jaz pa: »Gospod nadučitelj, Vi ste star, izkušen šolnik; to velja, in prosim Vas, da mi svetujete!« — »Bežite, je že nekaj res; a kaj bom jaz, moja metoda je zastarela.« — »A prosim, vendar bi se rad naučil česa tudi po starem.« — Tačas me je zaupno pogledal ter rekel: »No, če Vas zanima, kako jaz postopam, pridi, pridite, kadar Vam drago, k meni v razred.« (Mož je vedno poučeval v najvišjem razredu.) In šel sem večkrat k njemu poslušati, in nikdar mi ni bilo žal tega. Ko sva zaupno časih kramljala pri kozarcu

reditev v Kopru daljnih 10 K; v Idriji, in sicer: c. kr. dekl. rudn. lj. šola 1311 K 52 vin.; c. kr. deška rudn. lj. šola 829 K 12 vin.; gospodnjska šola 42 K 24 vin.; skupaj v Idriji 2182 K 88 vin.; v Ajdovščini 1050 K; v Litiji 295 K 02 vin.; v občini Lancovo učiteljica Apolonija Zupančeva in učitelj Ivan Šega ter Anica Deričeva 138 K 60 vin.; Mestna hranilnica v Radovljici na predlog učitelja Ivana Sege kot ravnateljica tega zavoda 200 K; v Kranjski gori 1317 K 03 vin.; v St. Vdu pri Zlatični 1200 K; v Stanjelu 159 K 43 vin.; šola Brezovica in Arviže (Istra) 140 K; v Kringi (Istra) 185 K; Predoslje 459 K 62 vin.; učenke dekliške ljudske in meščanske šole v Ljubljani 190 K; izven Dni darovanja: Otroci ljudske šole na Gradišču pri Renčah 96 K 70 vin.; teden-ski doneski v šolskem letu 1915/16. učen-ec v Radovljici 319 K 60 vin.; učitelj-stvo dekliške in deške ljudske šole v Trbovljah 14 K; učiteljstvo v Ljutomerskem pol. okraju 58 K 40 vin.; šolska mladina v Stanjelu v »Tednu Rdečega križa« 702 K 52 vin.; učenci pri Sv. Kunigundi na Pohorju 92 K 79 vin.; skupaj 9050 K 79 vin.

V zadnji številki, izkazanih 206.572 K 65 v. Danes izkazanih 9.050 »79»

Doslej nabranih 215.623 K 44 v.

IV. VOJNO POSOJILO.

Mestna hranilnica v Radovljici po prizadevanju učitelja Ivana Sege, ravnateljica tega zavoda, 350.000 K; pri šolski nabiralnici pri Sv. Kunigundi na Pohorju podpisanih 600 K; otroci ljudske šole na Gradišču pri Renčah podpisali 1000 K; skupaj 351.600 K.

V 21. številki, izkazanih 2.362.738 K — v. Danes izkazanih 351.600 »—»

Skupaj IV. voj. posojilo 2.714.338 K — v.

SREDNJE ŠOLE.

Dnevi darovanja: Realka v Idriji 400 K; moško učiteljske v Ljubljani 1026 K 54 vin.; realka v Ljubljani 2881 K 50 vin.; II. državna gimnazija v Ljubljani 2242 K 01 vin.; I. državna gimnazija v Ljubljani 3299 K 40 vin., ki pa smo jih izkazali že zadnjič, torej niso vštete v vsoti na tem mestu; skupaj 6550 K 05 vin.

V zadnji številki, izkazanih 33.004 K 06 v. Danes izkazanih 6.550 »05»

Doslej nabranih 39.554 K 11 v.

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Za »Rdeči križ« itd. 215.623 K 44 v. III. vojno posojilo 278.748 »69» IV. vojno posojilo 2.714.338 »—» Srednje šole 39.554 »11» Končna vsota 3.248.264 K 24 v.

Karel grof Stürgkh.

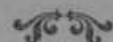
Po vsem kulturnem svetu je sedaj že znana strašna vest, da je v soboto, dne 21. oktobra t. l., ustrelil pisatelj dr. Friderik Adler na Dunaju ministrskega predsednika Karla grofa Stürgkha. Karel grof Stürgkh je bil rojen leta 1859. v Gradcu in je na graškem vseučilišču študiral pravo. Meseca avgusta je vstopil v državno službo na štajerskem namestništvu. Leta 1886. je kot koncipist vstopil v naučno ministrstvo in je bil dve leti pozneje imenovan za ministrskega podtajnika. Izstopil pa je kmalu nato iz državne službe in je bil leta 1891. v veleposestniški kuriji izvoljen v štajerski

vina, in mi je prijazni starček pripovedoval marsikaj iz svoje prakse, takrat sem mu pa odkril, kaj mi je ugajalo pri njegovem uku. Ves vesel se je ob tem starček vedno odrezal: »Bežite, kaj bo tak starec; vi mladi to vse bolje razumete!« Pogledal sem ga zaupno in vdano, in pogled mu je povedal več, nego bi mu povedalo tisoč besed. Razumela sva se! Odkrito pa moram reči, da sem se ob hospitacijah v njegovem razredu več naučil, ko vsa leta na učiteljsku. —

Zakaj pripovedujem to? — Srečen oni začetnik v našem stanu, ki pride k pravemu predstojniku! To velja več, ko bogve kaj. Marsikateri učitelj bi bil danes srečnejši v svojem poklicu, ako bi bil koj s početka naletel na voditelja, ki je bil mož na svojem mestu.

Krepko zdravstvujte!

Slamoštev.

deželni zbor. Leta 1894. je bil kot dvorni svetnik poklican v naučno ministrstvo in je dobil referat o srednjem šolsk. V tem času — bilo je leta 1896. — se je vršila v državnem zboru tudi znana razprava o celjski slovenski gimnaziji, zaradi katere je padlo Windschgrätzovo koalicijsko ministrstvo. Po tem dogodku je grof Stürgkh zopet izstopil iz državne službe in odložil svoj državnozborni mandat. Isto leto je bil pa izvoljen zopet v veleposestniški kuriji v štajerski deželni zbor. Pod Badenijem je bil grof Stürgkh leta 1897. zopet po veleposestvu izvoljen v državni zbor. Po Badenijem padcu zaradi nemške obstrukcije se je grof Stürgkh decembra meseca leta 1897. pogajal z njegovim naslednikom baronom Gautschem glede opustitve nemške obstrukcije in zopetne oivoritve državnega zbora. Pogajanja so ostala brezuspešna. Ko je za Gautschem prišel februarja meseca leta 1899. Thun, je bil Stürgkh proti vsakaterim pogajanjem. Za Claryjevega ministrstva je Stürgkh posredoval za obustavitev mladočeske obstrukcije, a ko je leta 1901. prišel Koerber, je bil grof Stürgkh za državno gospodarsko kompromisno politiko. Isto leto je postal tajni svetnik. Leta 1902., ko je prišlo zopet na dan vprašanje celjske slovenske gimnazije, je predlagal Stürgkh, naj se celjske slovenske paralelke premeste v Maribor in tam ustanovi samostojna slovenska gimnazija. Predlog je bil sprejet v odseku, a je propadel v zbornici z glasovi klerikalcev in Italijanov. Za posvetovanja o volilni reformi je bil Stürgkh proti splošni volilni pravici. Leta 1907. je kandidiral v okraju Radgona—Fehring—Cmurek, a je propadel. Dne 10. februarja leta 1909. je bil grof Stürgkh kot naučni minister poklican v Bienenrovo ministrstvo. Meseca junija istega leta je prikrat predložil zbornici predlogo o italijanski pravni fakulteti. Naučni minister je ostal tudi potem, ko je Bienenroha nasledil Gautsch. Grof Stürgkh je kot naučni minister stopil v ožje stike s klerikalnimi in krščansko-socialnimi strankami. Prvo znamenje te njegove nove orientacije je bila zatvoritev učnih zavodov društva »Freie Schule«. — Dne 31. oktobra leta 1911. je bil sam imenovan za ministrskega predsednika.

UČITELJI, UČITELJICE IN VRTNARICE Z GORIŠKEGA, S TOLMINSKEGA, S KRASA, Z VIPAVSKEGA TER IZ ISTRE. ki so zapustili svoje službeno mesto ter bi bili pripravljeni sprejeti službo na tukajšnji taboriški šoli, prosim, da mi določijo svoj natančen naslov. Nameščene bo imel poleg svoje plače brezplačno hrano in stanovanje ter prejemal mesečno nagrado. Istočasno naj blagovole poročati, so li zmogni poučevati v hrvaščini, oziroma v godbi. — A. Dominko, š.v. Steinklam N.-O., Flöchtlinslager.

UPRAVITELJSTVO BEGUNSKIH BARAK V STEINKLAMMU

nad St. Pöltnom potrebuje za ljudske šole v Steinklammu in bližnjem Kammerhofu štiri učne osebe, eventualno štiri učitelje, ki so vojaščine presti. Prosilci naj vložijo prošnje pri »Posredovalnici za goriške begunce« v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38. I.

Stipe Ferluga.

(Konec.)

Vso svojo neupogljivost v boju za pravičnost je pokazal Stipe Ferluga o priliki, ko je imel prejeti prvo petletnino. Magistrat mu prve petletnine ni hotel priznati, ni izplačati, češ, da je priznavanje petletnine povsem v njegovi moči, petletnina je — po magistratovem nazoru — bila neka »grazia« (milost), a noben »diritto« (pravica) dotičnega učitelja. Ker se pa Stipe Ferluga ni vdal malo mikavne-mu zgledu klečeplaztva pred ital. »liberalno« stranko, ki mu ga je podajala večina okoliškega učiteljstva še iz prejšnje dobe, seveda ni užival »milosti« tedanjih mogotcev. Ker je hotel tu Ferluga prebiti enkrat za vselej železni obroč materialne odvisnosti, ki je grozil zadušiti vsak svobodnejši gib med tržaškim slovenskim učiteljstvom, je enostavno tožil magistrat. Pravda se je vlekla celih pet let. Koliko grenkega je Ferluga medtem prestopal, si lahko mislimo. Slednjič je Ferluga pravdo dobil na upravnem sodišču na Dunaju. Zastopal ga je dr. Ivan Tavčar, takrat državni poslanec. S to svojo pravdo in v tej izkazano dosledno vztrajnostjo si je tovariš Ferluga priboril pač hvalježnost sodobnih in sedanjih tovarišev.

Razvijal se je Ferlugov bodrilni duh sprva v ožjem krogu okoliških tovarišev. Bil jih je cel venec, in skoro vsak izmed njih je imel svojčas svoj pomen. Večina njih še službuje, kakor Fr. Martelanc, A. Požar, A. Germek, pred Ferlugom je stopil v pokoj Jos. Pertot, ki mu je usoda na-